

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לב

עין משפט גזר מצוה

יז א מיי פ"ח מהל' לולב
הל' ג טור ש"ע א"ח
סימן תמ"ח ע"פ ח'
יה ב מיי ש"ע ט"ע שם
ס"ק:
י"ח ג ד מיי ש"ע ט"ע
שם ס"ק ח'
כ ה מיי ש"ע הלכה ד
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כא ו מיי ש"ע הלכה ג
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כב ז מיי ש"ע הלכה ד
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כג ח מיי ש"ע ט"ע שם
ס"ק ד'
ט"ע ד'

לעני רש"י

פריצפריד (פרינצפריד).
פטרט (בעל שני חורים).
אישקוב"א. מטטא.
אישטיל"א. גורי-נץ
(מצעם הגזע).
טרוק"א. אשכול.

רבינו הגנאל

סדוק פסול. דעביד כי
המנץ. המנץ בלשון ערבי
לבד באשון, וזה צורתו.

עקום בין מלפניו בין
מצדו פסול, ואינו
כשר אלא אם עקמומיותו
מאחוריו (דהיינו) בלבד
[דהיינו כביייתו]. וכן
הלכה. תניא לולב כפוף
כרוך תרות פסול. אבל
דומה לתרות, כגון שפרודו
עליו, כשר הוא. אמר רבא
לולב ועולה בחד הוצא, אבל
כלומר אין הוציא עולין
מזה הצד ומזה הצד, בעל
מזוה הוא ופסול. נפרצו
עליו פסול. שנתרו מן
השדרה והן (תן) תלויין
בה. דעביד כי הופיא,
פי' ההוציא שבשדרה
כשתחבין מן השדרה,
נקראין הופיא, כדגריסין
בהגדול קמא הוציא
ועבידוהו הופיא. והוא
ענין שבידה מעין פירצה.
נפרדו. שפרדו הוציאין
ענין פתיחת החירות,
ולא ניתק אחד מחבירו,
כשר. הלא תראה ששנינו
אם היה פרוד יכתתו,
מכלל שפרודו אין בו
אלא ענין פתיחת הוציא
בלבד. אמר ר' יהושע
כן לוי נחלקה התימות,
(פי' שבראש הלולב),
נעשה כמי שניטלה ופסול.
פי' תימות, גבה הדואג
רמתיים להו לשני צידי
העלה ומשוו להו חד, כי
כל אחת כפולה לשנים
ותאומה מבה, אם נפרדו
ההוציאין זה מזה ועמד כל
אחד כשהוא כפול לשנים
והתימות שלהן קיימת,
כשר. ואם נחלקה התימות
שלהן הרי הן כאילו נפרצו
העלין ופסול.

דהא זמנעל שאינו שלו תמן חלילה כשרה לולב זייט שני וזמנעמין
הוא מצי לשני דמנתי זייט ראשון ולא היה נרץ לאוקמי באשרה
דמשה אלף משום דקמני דומיא דעיר הנדחת ואפילו זייט שני ור"ת
מפרש דכולהו זע"ז דנכרי וכאן קודם ציטול וכאן לאחר ציטול ולאחר
ציטול נמי לכתחלה לא יטול ולא
יתקע דמאים לענין מצוה לפי שהיה
עליו שם ע"ז וכן לא תחלוץ צו
לכתחלה ואפילו חס תימני לומר
דשרי לכסות לכתחלה זעפר ע"ז כמו
בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי
לחליצה והא דמנתי הכא באשרה
דמשה ולא משני דנכרי וקודם ציטול
משום דמשניקף הלולב מן הדקל
נצטול וצפרק מצוה חליצה (בימות
ד' ק"ג) מפליג בין סנדל של ע"ז
לסנדל של תקרובת ע"ז דאין לו ציטול
ולא מפליג בשל ע"ז גופיה בין קודם
ציטול בין לאחר ציטול אגב אורחיה
קא משמע לן דתקרובת ע"ז אינה
צטייה עולמית ובהיה דלואו בית
דין קשה טפי דמפליג דבא התם בין
שופר של ע"ז לשופר של עיר הנדחת
דבשל ע"ז גופיה היה יתול לחלק בין
קודם ציטול בין לאחר ציטול ועל כרחך
נרץ לאוקומה לאחר ציטול כפירוש
ר"ת לפמ"ש שם צרוז ספרים רב
יהודה דאי קודם ציטול הא רב יהודה
דאמר התם לעיל בשופר שלמים לא
יאל דמצוה ליהנות ניתנו ומיהו נרץ
לומר דמצוה רבא גרס ולא רבא יהודה
דהא מפרש התם טעמא דשופר של
עיר הנדחת לא יאל משום דכמתמי
מיכתת שיעוריה ולרב יהודה הוא
ליה למימר משום דמצוה ליהנות ניתנו
ומיהו קשה דצפרק כל הללמים (ע"ז)
ד' (מ) צעי ר"ל המשמחה לדקל
לולבו מהו למצוה ומסיק רב דימי
באשרה צטולה קמיעיעל אי יש
דחוי אלל מצוה או אין דחוי אלל מצוה
ומוכחא מלתא דשום אמורא לא
פשיט ליה הא מלתא דצעי למיפשט
מדרכי יומא ומדרכ פפא ומשני דרב

פפא גופיה קמיעיעל ליה וקיימא דצמיקו והשתא לפי ר"ת הא אשכחן
רבא דאמר הכא חס נטל יאל אלמא אין דחוי אפילו לקולא ומיהו
י"ל דחוי [דאמר רבא] דליא כצטולה מערב זייט והא דמיעבי לן
אי יש דחוי כצטול זייט דאז שייך דחוי כדמוכח כצטול צפריקין
(ד' ג' דצעי ר' רימיה נקטס ראש מערב זייט ועלתה צו תמרה
זייט אלל עלתה צו תמרה צערב זייט לא חשיב דחוי והוא הדין
צטולה מערב זייט ולישתא קמא דפרישית דע"ז נכרי אפילו בלא
ציטול יואל כגון זייט שני דלא צעי לכס קשיא דהתם באשרה
דנכרי מיירי דיש לה ציטול ואפילו הכי משמע דלא יאל מדחשיב לה
דחוי וכי תימא דזייט ראשון הוא דחשיב ליה דחוי לפי שלא היה
צטולה מערב זייט לא יאל ואע"ג דלא דמי כולי האי דשל ע"ז אין תקנה צטול שום ענין מ"מ כיון דמשום אסור
ע"ז דאיכא השתא לא מיפסיל אין לנו לחושבו דחוי מחמת שאינו שלו וגרסא לפרש דרבא שרי אפילו זע"ז של ישראל וצאלין שנטעו
ולצסוף עבדו וכרבנן דפליגי עליה דרבי יוסי זכ"ר יהודה צפרק כל הללמים (ע"ז ד' ג' מ"ח) דשרו להדיטו אללא חס כן נטעו מתחלה לכך
דדרשינן תחת כל עץ רענן אלהיהם ולא עץ רענן אלהיהם לכן רענן אלהיהם דמהיה מוקי רבנן קרא דואשריהם תשרפון צאל (דברים יב) דאסור אפילו
להדיטו ובעיה דכל הללמים באשרה נכרי דנטע מתחלה לכך ואח"כ צטולה חס יש דחוי או לא מיהו ללישא קמא דהתם דקאמר כי
תיבעי לן צאלין שנטעו עבדו וצאלין דרבנן דשרו להדיטו מהו לענין מצוה מאיס כלגבה או לא היה מצי למיפשטא מדרבא מדקאמר
חס נטל יאל אלל רבא צפירא ליה כרב דימי דמסיק דיש דחוי קמיעיעל ליה אלל צהא פשיטא ליה דיאל וא"ת תיפשוט דאין דחוי ממתניתין
דעבדו מרובין מעליה חס וחס מיעטין כשר ואין מיעטין זייט ואמר צמריא הא עבר ולקטן כשר היאל דאשחור מאתמול דלא קסלין עבדו
מרובות אללא בשחורות אלל ירקות לא וכי אשחור מאתמול דחוי מעקרא בתחלת זייט לא היה דחוי אלמא אין דחוי אלל מצוה ו"ל דשאני
התם דצידי לתקן דהא דאסור למעט מ"מ צידו למעט אלל גבי ע"ז אין צידו לצטול דאין ישראל מצטול ע"ז של נכרי (י) **נקמם ראשו**.
פירשו צריש פירקין: **קווי**. פי' צונטרס שיואלין צשדרה שלו עוקליס כמין קוליס וצברוך פירש ענין למיתה:
דעביד כי חופיא. פירשו צמנתי: **נחלקה** התימות. לא מיירי שנסקרו צראשו עליו צבראש השדרה דכולהו הכי איתנהו אללא
דפירש צונטרס שני עליו עליויס אמנעיים ששם השדרה כלה נחלקו זה מזה ונסקה השדרה עד העלים שלמטה ובה"ג פי'
נחלקה התימות ההוא גבא דהואל היכא דצידיק אהדי ההוא דמתים צהו ומשוי להו חד אי נכפרצו עליו דמי כשר:
דרביה דרבי נועם. רבא לא היה שם משום הכי לא מייתי הכא קרא דהאמת והשולס דלקמן: **כפת בתיב**. צהאי כולי עלמא
מודו דיש חס למסורת וצריק טעמא: [ע"י מה שמילנו צפמחוס לו. ד"ה עוני קרינן ציה וכו' וע"ע חוס' לעיל ו' ד"ה ו' שמועין:]

קוון. שיואלין צשדרה שלו עוקלין כמין קולין: **עקוס דומה למגל**.
חדא מלתא היא: חרום. קשה שנעשה חריות שכן דרך הלולב עליו
נושרים צימות הגשמים והשדרה מתקשה ונעשה עץ: **דומה לחרום**.
התחיל להתקשות ועדיין לא נעשה עץ: **אמר רב פפא**. הא דקמני
סדוק פסול לאו שנסקרו ראשי עלין
או שדרה: **אלא דעביד כי הימנך**.
פויצפריד של צרוז של סופרים שיש
לו שני ראשים וראשו אי מפולל כך
גדל הלולב כמין שתי שדררות מחלית
עלין לכאן ומחלית עלין לכאן: **לאחריו**.
שנעקס לצד שדרה: **מלפניו**. לצד
שכנגד השדרה. שדרה זהו צד העשוי
כשדרה של צהמה שהצלעות והחוליות
מחוברין צה מלפני ומלפני ואלמנעה
חלק ועולה כמקל: **דסניק צהר הולא**.
שכל עליו מלל שתי: **כי חופיא**.
אשקוצ"א שבו מכבדין את הביצת
ועושין אותה מעלין של לולב התלושין
מהשדרה ואוגדין מהן הרבה ציחד:
דאיפרוד איפרודי. ראשיהן נפרדין
כענפי דקל ואין ממונמין עם
השדרה אלל מלמטה הן מחוברין
צה: **נחלקה הסיומם**. שני עלין
עליויס אמנעיים ששם השדרה כלה
נחלקו זה מזה ונסקה השדרה עד
העלין שלמטה מהם: **סיומם**. לפי
שמדוקין כחאומים: **חרופא**. ענף
הדקל משנתקשה שתי שנים ושש
ויואלין צו לולבין הרבה שנשרו עליהן
ונתקפו גם הם ונעשו עץ זה פונה
לכאן וזה פונה לכאן כענפי שאר
אילנות: **צעין פפות**. שאם היה
פרוד יכתתו והרי זה פרוד ואין אתה
יכול לכופתו שיהו ענפיו הפרודים
כלן וכאן נכפמים ומתמערים אלל
צביהם שהן מחוברין צו לפי שקשין
הן: **ואימא חופא**. אשטיל"א מעיקר
הדקל שהוא חלק ואין ענף יואל ממנו
לכאן ולכאן שאין לך כותה הימנו:
כפות. משמע שפרדו מתחלה ואתה
כופתו: **ואימא חופא**. היינו נמי
עץ ענין חרופא אללא עדיין צן שנה
או שתי שנים ולא נמנעה עלו ואתה יכול לכפות ענפיו על ידי אגוד
ולקופין למעלה לאוגדן עם אביהן: **דרכי דרכי נועם**. ואלו עשויין
כקוליס ויואלין צהן עוקלין הרבה ומסרטיין את הידים: **סרפי כפי**
דסמרי. תמרים עמין דרכן להיות הרבה תלויין ציחד צמכדות שלהם
וקולין להם כף טרוק"א: **כפס כתיב חדא: כף קרי ליה**. וכי
כתיב כפת על שם כפות חס פרודה ואין לשון זה נופל אללא על
[עלין] הלולב: **איני הר צרוז**. לולבין שלהן העלין מועטין צשדרה
מרובותין זה למעלה מזה הרבה ועוד שקטנים הן לארכן
ופעמים שאין מגיע ראשו של עלה זה לעיקרו של זה:
ואיכא

(א) הוא כלי שיש בו שני
ראשים וכן לולב שני האין
העליויס שהן מיומת חס
נפרדו זה מזה. ערוך צברק
המנץ, ט' צ"ק י"א.
א) צביק אומר ר' מנחם,
ד' צ"ק י"א: (ה) ולעיל לה,
ו) ס"א מתמנך, ו) ג'
מכריס ומיהו על כספה,
(ח) וע"ע חוס' לקמן לג
ע"א ד"ה נקטס ומסופות
ע"י מו. ד"ה אשדרי,

תורה אור השלם

1. ויקראתם לכם בימים
הראשון פרי עץ תדר
בפת תמרים וענף עץ
עבת וערבי לפני יי
ושמחתם לפני יי
אלהיכם שבעת ימים: ו'
ויקרא כג'
2. דרכיה דרכי נועם וקל
בתביהתה שלום:
משלי ג י'

גליון הש"ס

תוס' ד"ה באשרה דמשה
וכו' הליציתא כשהיא
ולולב ב"ה שני. ע"י
עירובין ש"ע מ"ה אלל
קויה:
מס' י"א.

מוסף רש"י

התימות. כף מומר
האלמנעיים העלין מיומת
היא (ב"ק י"ג). כפות.
לשון אשירה, כמנץ (מכות
כג.) סופת שתי ידיו על
העמוד (לעיל י"א).
כופרא. חריות של דקל
שם צהן עוקלין כעין קוליס
(כתובות י').